

65. KRÁLICKÝ SNĚŽNÍK

NÁRODNÍ
SPORTOVNÍ
AGENTURA

**Tradiční poslední výstup sezóny
Sobota 5. listopadu 2022**

Odjezd: autobusem z parkoviště na nábřeží Václava Havla u zimního stadionu v **8:00 hod.**
V **8:05h** ze zastávky MHD Dubina centrum.

Trasa autobusu: Pardubice, Holice (zastávka za tratí cca v 8:15), Borohrádek (zast. na náměstí cca v 8:30), Častolovice, Kostelec nad Orlicí, Vamberk, Žamberk (zast. na náměstí cca v 9:15 62km), Pastviny, Mladkov, Lichkov, hraniční přechod Boboszów, Miedzylesie, Bystrzyca Klodska, Stronie Slaskie, Stara Morawa, Kletno po 11 hod. Celkem 135 km za cca 3:00 hod.

Autobus přejezd z Kletna na parkoviště Točna do Dolní Moravy a zde vyčká návratu všech turistů.

Předpokládaný odjezd zpět: v 18.00 hod.

Popis trasy :

Celková délka trasy: 15,5 km

Turistická trasa z Kletna v Polsku na vrchol Králického Sněžníku 1 424 m n. m. Cíl v Dolní Moravě v Česku.

Na parkovišti pro autobusy pod bývalým uranovým dolem Kletno (Stara Kopalnia Uranu w Kletnie) bude start.

Jestli bude čas, je možné nad parkovištěm nahlédnout do Jurského parku, kterým je obklopeno geologické Muzeum Země.

Po žluté zn. se vydáme ke kapličce zasvěcené sv. Bernardu. Pak mineme vpravo Janowu chatu. Na břehu řeky Klešnica se nachází pramen Mariana, kde ze země tryská vysoká fontána. A kdo byla Mariana? To byla majitelka zdejšího panství – moudrá a podnikavá žena. V 19. století mnoho dobrého pro lidi učinila, o rozvoj celého okolí se velmi zasloužila. Za studánkou Mariana se lze po pravé straně zajít podívat na bývalý lom Kletno I. Pokud pokračujeme po silničné údolím potoku Klešnica, tak se lze po pravé straně zajít ještě podívat na bývalý lom Kletno II. Silnička nás dovede k Medvědí jeskyni (Jaskinia Niedźwiedzia).

Žlutá zn. nás rovněž dovede k Medvědí jeskyni (Jaskinia Niedźwiedzia), kde máme ve 12:20 hod objednanu prohlídku, která trvá 45 minut. Vstupné (dospělí 50, děti 35 polských zlotých) je v ceně výletu a bude zapláceno hromadně.

V Medvědí jeskyni musíme být u pokladny ve 12 hod, jinak rezervace propadá. Rozdělíme se na 2 skupiny. V první skupině budou děti a ti, kteří jdou na trase pomaleji, aby mohli hned po prohlídce vyrazit a zahájit výstup **po žluté zn.** Narazíme na červenou zn., po které vede Glówny Szlak Sudecki a ten nás po chvíli přivede do horského průsmyku Śnieznicka (1123 m n. m.). Průsmyk je křižovatkou turistických cest a lesních cest, kde se setkávají čtyři značené cesty a čtyři turistické stezky. V průsmyku je malé odpočívadlo s turistickým přístřeškem a dále Kaple čtyř patronů.

Stále se držíme **žluté zn. a červené zn.**, které nás dovedou až k nejvýše položené horské chatě na Králickém Sněžníku - ke schronisku PTTK na Śniezniku (1218 m n. m.). Zde je možnost občerstvení i za Kč. [6 km].

Po občerstvení stoupáme **po zelené zn.** ke státní hranici, kde se napojíme na červenou zn. a kolem historického trojmezí česko-moravsko-kladské hranice (jedná se o jeden z nejvyšších hraničních kamenů v ČR) dojdeme na vrchol Králického Sněžníku 1 424 m n. m. [7 km].

Sestup z vrcholu na českou stranu zahájíme po **červené a žluté zn.** k oficiálnímu prameni řeky Moravy (1380 m n. m.). Za ním odbočíme vlevo a neznačenou cestou dojdeme k místu bývalé Lichtenštejnovy chaty a plastice slůněte na podstavci. Pokračujeme v sestupu stále po **žluté a červené zn.** k rozcestí „Franciska (chata HS)“. [8 km]. Zde odbočíme vpravo na **žlutou zn.** a po ní sestoupíme k chatě horské služby a dále nás cesta dovede ke Sněžné chatě. [9 km]. Sestoupíme k rozcestí Pod Vilemínkou [11 km]. Po silničce pokračujeme na parkoviště Dolní Morava Točna, kde bude čekat autobus. Dle trasovače na mapy.cz [15,5 km].

Povinná výbava: Trekingová kotníková obuv, proti sněhové návleky na obuv, palcové rukavice, čepice, čelovka nebo baterka.

Pojištění léčebných výloh v zahraničí (cestovní pojištění) si každý vybaví sám.

Občerstvení:

Schronisko PTTK na Śniežniku - možnost občerstvení i za Kč.

Mapa: edice KČT č. 53 Králický Sněžník - 1:50 000.

Cena včetně vstupu do Medvědí jeskyně:

- 500 Kč dospělí členové KČT Slovan.
- 600 Kč dospělí nečlenové.
- 300 Kč děti členové.
- 350 Kč děti nečlenové
- 450 Kč členové KČT Žamberk.

Jelikož někteří potenciální zájemci již v jeskyni byli a dotazují se, zda je možné jet s námi a nejit do jeskyně a jaká potom bude cena (bude o 250 Kč nižší), přebukovali jsme vstup pro 15 účastníků. Při přihlašování potvrďte zájem o vstup do jeskyně. Individuálně si lze dodatečně provést rezervaci na <http://jaskinianiedzwiedzia.pl/> (pokud bude volný termín).

Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail: egova@seznam.cz, mobil 739 569 070 (operátor T-Mobile).

Při odhlášení od 14. dne před termínem a při nedostavení se k autobusu zaplatí každý stanovenou cenu zájezdu v plné výši.

Trasu vybral a výlet vede:

Ondřej Valášek tel. 724 800 178 (O2) & Jiří Ehrenberger st. tel. 737 307 908 (T-mobile)

Turistický místopis

Laguna ve Staré Moravě

Retenční vodní nádrž z roku 2007 a rekreační středisko o rozloze 5,5 ha.

Oblast kolem nádrže se nachází v ochranném pásmu krajinného parku Śnieżnik, v otevřených, neurbanizovaných oblastech s vysokou přírodní a krajinnou hodnotou. Přehrada se nachází v katastru obce Stara Morawa. Byla financována z evropských fondů. Zajímavostí je, že jde o jednu z nejvýše položených umělých vodních nádrží v Polsku (asi 525 m n. m.). Kromě písčité pláže mohou návštěvníci trávit čas na dřevěných molech, či vystoupit na betonovou věž s vyhlídkovými plošinami. Vody v

přehradě jsou ze dvou pohoří. Říčka Morawka přivádí vody jak z polské části Králického Sněžníku, tak z přilehlých Gór Bialskich, které jsou proti částí našich Rychlebských hor, říčka Kleśnica přivádí vody přímo od Králického Sněžníku od Kletna.

Vápenka Łaskawy Kamień ve Staré Moravě

Unikátní technická památka charakteristická pro éru industrializace, jediná v Polsku a třetí v Evropě. Původní, zrestaurovaná a zachovalá vápenná pec Rumford s šestihrannou základnou. Stojí u cesty k Medvědí jeskyni v obci Kletno. Sídí v ní grafická studia, umělecká galerie, japonská zahrada, vyhlídková plošina a netopýří observatoř.

Vápenku je možné navštívit za poplatek s průvodcem, nachází se na soukromém pozemku,

hned vedle obytného domu. Ve vápence je minimuzeum starého zařízení a tiskařská dílna, kde se vše tiskne a váže na starých tiskařských, sazačských a knihařských strojích. Zde můžete vidět starý tiskový proces, počínaje uspořádáním pohyblivého písma. Zajímavostí je, že vstupenky pro návštěvníky se tisknou na ruční papír v dílně umístěné v nejnižším patře vápenky!

Historickou vápenku zachránil před zkázou prof. Jacek M. Rybczyński (1939 – 2016) s manželkou Barbarou Ernou - vynikající grafik, pedagog, přednášející na univerzitách v Polsku i v zahraničí, animátor a iniciátor kulturního života.

Muzeum Země v Kletně

zkamenělá hnízda s dinosauřími vejci stará 70 milionů let. Byla přivezena z daleké Číny – celkem přes čtyřicet vajec. Jurský park je oblíbený zejména mezi dětmi, protože si mohou vylézt na figury dinosaurů zhotovené v jejich životní velikosti nebo navštívit sídliště pravěkého člověka. Návštěvní doba: denně 9:00-18:00; Vstupenky: normální 8 PLN, zvýhodněné 5 PLN

Kaple sv. Bernarda

Polski Kaplica świętego Bernarda.

Stavba vznikla na místě starší zaniklé kaple.

Práce na kapličce byla zahájena v červnu 2016. Podnět ke stavbě dodali místní členové PTTK (obdoba našeho Klubu č. turistů). Ti byli i hlavní donátoři svatostánku. Slavnostní otevření a svěcení proběhlo 17. 12. 2016.

Sv. Bernardů je více, ale zřejmě nejvýznamnější je Bernard z Clairvaux (1090?–1153). Pocházel ze šlechtického rodu, jeho matka měla prý sen, že jako věrný pes bude střežit dům boží a štěkat na nepřátele víry. V roce 1112 vstoupil do kláštera. Jako horlivý řeholník byl vybrán k založení kláštera v Clairvaux. Bernard se stal autorem přísných řeholních pravidel cisterciáků. Podílel se na založení až 68 dalších klášterů v celé Evropě. Sv. Bernard měl podíl i na řeholním řádu Templářů. Proslul i jako církevní soudce či organizátor křížových výprav. Je považován za jednoho z významných učitelů církve.

Mramorový lom Kletno I

Polski Złoza "Biała Marianna" kopalnia marmuru Kletno I.

Základy Králického Sněžníku jsou totiž z vápence, přesněji z vápence krystalického, kterému se normálně říká mramor.

Největší dobyté ložisko můžeme dnes vidět na levém břehu potoka Klešnica nad dnešním Kletnem (Klessengrund). Vlastně se pokračovalo v těžbě v lomu, původně nazývaném Biała Marianna (podle Mariany Oranžské). Lom se označoval jako Kletno I, opodál vznikl menší lom Kletno II (1959) a v

roce 1965 byl založen na opačném břehu lom Kletno III. Poslední lom se stal ale nejslavnějším a jeho činnost byla vlastně nejkratší. Při odstřelu v roce 1966 se objevila velká puklina. První průzkumy našly v díře kosti pravěkých zvířat, podle nejčastějších dostala díra jméno Jaskinia Niędzwiedzia, a jak se prokázalo, šlo o tak velký objev, že těžba mramoru byla tady ukončena skoro okamžitě, v ostatních lomech postupně. Od roku 1977 je celé okolí jeskyně i s opuštěnými lomy rezervací.

Jaskinia Niedźwiedzia

Medvědí jeskyně je největší, nejkrásnější a nejzajímavější krápníková polská jeskyně zpřístupněná turistům. Zároveň je to nejdelší jeskyně v polských Sudetech.

Část skal, ze kterých vznikly Sudety patří k nejstarším na světě a můžeme je datovat až do doby prekambrikové (před okolo 4,5 mld. let). Procesy přesunů hornin se udály okolo před asi 85 mil. lety působením obrovských tlaků a teplot posunujících se hornin vápenné úsadby. Ty se tímto

působením přeměnili ve vápenatý krystal a vznikl tak mramor. Tehdy se také pohyby křídových desek po dně tehdejšího moře a vypínání se Sněžníku vytvářeli rozličné prohlubně a otvory. Vznik Medvědí Jeskyně se datuje do doby před 50 mil. lety. Intenzivní rozvoj krasové výzdoby trval až do konce třetihor a skončil teprve až dobou ledovou před okolo 1,8 mil. lety. V té době se v jeskyních usadili tehdy žijící zvířata. Dnes se o těchto zvířatech můžeme hodně dozvědět. Nejvíce ostatků pochází od Medvěda jeskynního (*Ursus spelaeus*), podle něhož se také jeskyně nazývá. Byli zde však nalezeny také kosti Lva jeskynního, Hyeny jeskyní, vlka, kuny několika druhů netopýrů, bobra, srny, divočáka atd. Původ zde nalezených ostatků je různý od obyvatel jeskyně, jejich kořist, pád zvířete skalní průrvou do jeskyně až přes naplavení koster vodou.

Kaple čtyř patronů v průsmyku Śnieżnicka

Během setkání leníků z Polesí z Łądku Zdróje, vojvodství Dolního Slezska, při příležitosti 70. výročí jeho založení tu byla odhalena zajímavá kaple Čtyř patronů. Čtyřboká stavba je ozdobená reliéfy čtyřech svatých, kteří mají svůj vztah k lesnictví nebo myslivosti a přírodě.

Svatý Hubert je všeobecně znám jako patron všech lovců, nimrodů a myslivců – Svatý František (z Assisi) pečoval nejen o lidi, ale i o ptáky a zvířata (je i patronem mladých skautů). Obdobně je zmiňován i Sv. Eustach (patron lovců) a John Gwalbert (Jan Gualbert, hrdina odpuštění).

Slavnost proběhla 5. září 2015. Autorem reliéfů na svatyni je Ewa Beyer – Formela. Umělkyně se narodila v roce 1935, Kartuzy (město v Pomořském vojvodství), studovala na Akademii výtvarných umění v Gdaňsku, žije v Sopotech. Její díla lze najít nejen v Polsku, ale i Německu, Francii, Belgii, Švýcarsku, Itálii, Norsku, Finsku nebo v Kanadě.

Schronisko Na Śnieżniku

Nejvýše položená horská chata (1218 m n. m.) v pohoří Králického Sněžníku. V roce 1809 se objevují první zmínky o hospodářském využití hory Králický Sněžník – hrabě Wilhelm von Magnis, majitel vesnice Międzygórze, nechal na horské louce Hala pod Śnieżnikiem zbudovat obory a pastýřské salaše.

Roku 1838 koupila Międzygórze Mariana Oranžská, jak jí říkají v Polsku, celým jménem Wilhelmina Frederika Louise Charlotte Marianne, princezna nizozemská a princezna oranžsko-nasávská, dcera nizozemského krále Williama I. a žena pruského prince Alberta, paní na Kamieńci Ząbkowickém. Ta do kraje pozvala svého otce, krále Williama, se kterým 20. července vystoupila na vrchol hory

Králický Sněžník.

Roku 1869 princezna získala horskou louku Hala pod Śnieżnikiem a pozvala do Polska švýcarského horala Michaela Aegertera. Ten dostal za úkol vybudovat horskou boudu po švýcarském vzoru, tzv. szwajcarku (Schweizerei am Schneeberg), která dodnes tvoří hlavní část schroniska. Roku 1871 byla ke schronisku vybudována cesta. A tak se zrodilo Schronisko Na Śnieżniku, nejstarší schronisko v polských zemích. Princezna sama sem ráda jezdila odpočívat.

Objekt zpočátku plnil funkci turistické hospody s padesáti místy k noclehu a velkou jídelnou. V následujících letech byly budovy několikrát modernizovány.

V roce 1956 se stal vlastníkem schroniska spolek PTTK (Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, obdoba našeho Klubu českých turistů). Schronisko tehdy mělo 63 míst k noclehu. V 80. letech byla chata zásadně zrenovována a zmodernizována (dnes má například svou vodní elektrárnu), a to díky vytrvalému úsilí Zbigniewa Fastnacha, který byl nájemcem schroniska od roku 1982 až do roku 2001, kdy zemřel. Právě pro jeho zásluhy dnes schronisko nese jeho jméno a jako chatař pokračuje jeho syn Jacek.

Pro občerstvení si každý dojde k okýnku s pultem. S řečí si nedělejte starosti, na Čechy jsou tu zvyklí, a dokonce berou i české peníze.

Králický Sněžník (1424 m)

Králický Sněžník je nejvyšším vrcholem východních Sudet, zastarale také Kladský Sněžník (polsky Śnieżnik Kłodzki, německy Glatzer Schneeberg nebo Grulicher Schneeberg, zastarale také Spieglichter Schneeberg nebo Grosser Schneeberg) je nejvyšší vrchol (1424 m) stejnojmenného pohoří, třetího nejvyššího v České republice, nacházejícího se na státní hranici s Polskem, v délce zhruba 16 km táhnoucí se od města Králíky po Kladské sedlo. Ve výšce 1400 metrů nad mořem už najdeme jen alpské hole, původní horské bezlesí. Krajinu podobnou Králickému Sněžníku můžeme kromě Krkonoš najít třeba v Alpách nebo ve Skandinávii. Vyfoukávané alpské trávníky jsou místa s nejextrémnějšími klimatickými podmínkami. Krajina vypadá jako pozůstatek doby ledové.

Jedná se o čtvrtý nejvyšší vrchol Koruny hor Polska (Rysy-Vysoké Tatry, Babia Góra-Beskydy, Sněžka-Krkonoše, Králický Sněžník; všechny jsou zároveň hraničními horami) a o nejvyšší bod Pardubického kraje. Z vrcholové kupole výrazně modelované mrazovým zvětráváním vybíhá pět dílčích rozsoch.

Název hory vyplývá z dlouhého zimního období – sněhová pokrývka vydrží na vrcholu až 8 měsíců v roce. Silné větry způsobují, že sníh je v zimě z vrcholu

odvanut na jiná místa do závětří, kde se naopak ukládá. 200 m pod vrcholem směrem k polskému schronisku je nejsevernější bod historické česko-moravsko-kladské hranice (trojmezni hraniční kámen).

Od konce září 2022 je na polské části vrcholu pro veřejnost otevřena nová 33 m vysoká rozhledna. Zdarma přístupná je po celý rok. Náklady na její vybudování se vyšplhaly na téměř sto milionů korun.

Pramen řeky Moravy

Morava je naše třetí nejdelší řeka [Vltava (430 km), Labe (370 km v ČR, celkem 1094 km), Morava (284 km v ČR, celkem 354 km), Ohře (246,5 km v ČR; celkem 300 km), Sázava (225 km), Dyje (208 km v ČR; celkem 234 km)]

Oficiální pramen řeky Moravy, upravený jako studánka, vyvěrá pod vrcholem Králického Sněžníku na jižním svahu v nadmořské výšce 1380 m n. m. Je vyhlášeným a hojně navštěvovaným turistickým místem. Říká se, že Morava tu má tolik pramenů, kolik je v roce dnů.

Řeka je často považována za tepnu Moravy, přitom je zajímavé, že na historickém území Moravy nezačíná ani nekončí. Pramení v severovýchodním cípu Čech pod

vrcholkem Králického Sněžníku, odkud protéká napříč severní, střední a jižní Moravou a posléze splývá až na slovenském území pod Děvínem s vodami Dunaje.

Od pramene bystřina stéká příkrým svahem do hlubokého údolí s obcemi a osadami Horní, Velká a Dolní Morava. Je zde vyvinut kar s lavinovou drahou. Padající laviny zde zabraňují vzniku lesa, proto klín bezlesí sahá hluboko do pásma smrčín. Do údolí je krásný pohled přímo od pramene studánky.

Socha slůněte - nepsaný symbol Sněžníku

Sochu vytesala kamenická firma Förster ze Zlatých Hor.

Posledním osamělým objektem, který dosud ve vrcholové části Králického Sněžníku stojí, je neveliká plastika slona, postavená na pylonu z kamenných kvádrů. Ale i ta už nese stopy drsného podnebí a vandalismu.

Povrch dříve hladce opracované žulové plastiky je nyní navětralý, ocas slona je uražen a pylon musel být zpevněn dvěma vysokými betonovými patkami.

Postupem doby se stala socha slona dokonce jakýmsi symbolem Králického Sněžníku. V roce 1932 ji zde nechal postavit jako svůj symbol německý umělecký spolek Jescher.

Návrh sošky vypracovala Amei Hallegerová, žena Kurta Hallegera, rodáka ze Šumperka, který byl vůdčí osobností spolku.

Ruiny bývalé Lichtenštejnovy chaty na Králickém Sněžníku

Stavbu horské chaty na jihovýchodním svahu Králického Sněžníku inicioval v roce 1907 Moravskoslezský sudetský horský spolek. Pozemek poskytl kníže Jan II. z Lichtenštejna - proto nesla chata jeho jméno. Stavba byla otevřena v roce 1912. V roce 1971 byla chata kvůli špatnému technickému stavu zbořena. V roce 2021 byly části sutí připravené v pytlích sneseny vrtulníkem.

Po více než padesáti letech zmizely ruiny sklepení, které tam zůstaly po zbourání Lichtenštejnovy chaty. Správa CHKO Jeseníky akci připravovala několik let. Podařilo se jim zbytky chaty i sutiny odkoupit. Akce byla náročná hlavně logisticky. Do chráněného území na vrcholu hory totiž nemůže zajet těžká technika - alespoň na České straně se to dodržuje. Cenný je výskyt vysokohorských jestřábníků z okruhu jestřábníku alpského. Lidé z CHKO z místa, kde se pracovalo, přesadili všechny vzácné rostliny - například jestřábníky sněžnické, což je rostlina, která nikde jinde na světě neroste – je to endemit Králického Sněžníku. Podle zástupce vedoucího CHKO Jeseníky Miroslava Haviry bylo potřeba ze Sněžníku odvézt přibližně 400 tun stavebního materiálu. Finančně pomohla také EU, protože šlo o likvidaci staré ekologické zátěže (eternit s nebezpečným azbestem) a celá akce stála přibližně 11 milionů korun.

Územní plán obnovu chaty neumožňoval. Na místě vzniklo jednoduché turistické posezení s informací o historii místa a jeho biologické hodnotě. Tím také končí v KČT Slovan Pardubice dlouhá éra **TTTT** občerstvení (Tradiční Turistické Teplé Tekuté) přímo z pramene Moravy podávané ve sklepním prostoru bývalé Liechtensteinské chaty.